

★ Народни закрилници

ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ЛИСТ

по случай 40 г. от гибелта на деветте четници от политическата чета „Хр. Ботев“

Хасково, 29 юни 1966 г. | Издава Окръжен комитет на бойците против фашизма и капитализма и Окръжният народен музей | Број единствен | Цена 5 ст.

БОРЦИ ЗА СВОБОДА И ПРАВДА

„Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира...“

В тези Ботевни слова дълбоко ярваха хилядите, десетките хиляди патриоти, които през изминатите десетилетия водеха борба за освобождението на България от кървавия капитализъм и фашизма, Огрудени младежи, ученици и студенти, комунисти, земеделци и безпартийни манифестираха по улиците и площадите, спражаха се по полета и балкани, пееха тази Ботева песен. Те вееха със страстната уверено-ост, с необикновената сила на убеждението и готовността за жертва. Хиляди са тези, които дадоха живота си в народни въстания, стачки, в затвори, концентрационни лагери, в славните партизански битки, когато омразяният германски фашизъм бе погнал националната ни независимост. Те умираха с болевката истина в сърцето. А тя бе проста и велика: не ще забравим народът този, който е загинал за неговата свобода.

Не, никога няма да забравят трудоците се от Хасковски окръг делата и героите, които се бориха и умираха в името на великата цел — свободата. В ония черни дни, преди около четиридесет години, по зова на Окръжния комитет на Партията взеха оръжие в ръка най-верните и най-смелите, за да защитят правдата и народа. Те бяха истински закрилници на народа и затава той ги обичаше и пазеше.

Безсъпни нощи и безкрайна умора, твърда воля и ириток на нови сили — такова бе ежедневието на комунистите, на смелите антифашисти. Срещу тях се изправяха зловеците алиени на закона, омразата на плашещите слуги на буржоазията, презрението на еснафирите. Но с тях бяха любовта на отгрудените, тяхната вяра, дълбоката и съзнателно убеждени във великата идея, която трябва да преобрази света, за да няма грабители и ограбени, богати и бедни, учени и прости.

В историята на окръжната политическа чета „Христо

Ботев“ има десетки епизоди, схватки и примери на себеотрицание и героизъм. Учениците в нея знаеха защо се борят. Те не искаха да има повече мизерия и глад, невежество и терор. Те се бореха за онова, което име градим вече повече от двадесет години.

Само за 20 години народна власт, под ръководството на БКП и с помощта на братския Съветски съюз, нашата героиня работническа класа, трудоците се селяни и народната интелегенция осъществиха на дело идеите, за които се бориха и умряха десетки и стотици борци. Двадесет години вече нашият народ живее и дыша свободно и уверено изгражда света на комунизма. В този свой святък устрем ние обаче не забравяме делото и името на ония, които извършиха велика саможертва в името на свободата. Техните светли имена ние никога не ще забравим и винаги ще ги тачим и сичим за пример на поколенията. Името на политическата чета „Христо Ботев“, имената на Георги Пилашев, Иван Велев, Ради Делчев, Митко Ганев и десетките други ще светят винаги ярко в нашата история. Техният героичен живот и вяроност към делото на БКП въвежда нови хиляди борци в битката за окончателната победа над капитализма и фашизма.

Съвсем прекрасен борчески живот и своя героичен подвиг, те ни показваха как всеотдайно и безкористно да служим на делото на Партията, на народа. Техният преглънен с героизъм живот ще бъде за нас винаги пътводна звезда.

Годните вървят, безспирен е победният ход на устремения към комунизма народ. Възраства се хоризонтът на човешкото щастие. Един огромен и могъщ свят се бори срещу нечестата и експлоатацията, срещу войните и колониялизма, срещу невежеството, егонизма и спусошението. Един огромен свят, в чийто ръце са тайните на науката и подстъпите към звездите. Един свят, начело с комунистите.

Ангел Ников БЪЛГАРИН

Грубоват, с тежка глава, Грамаден,
С големи като слънца очи.
Ръцете му — две барикади,
в горота му — Балкана буци.

На пръв поглед ще кажеш езичник е.
Не, неговата вяра е Ботев,
В гръдта му ако вникнеш —
там кървава Марица клокочи.

Той в себе си една вяра разгрял,
очите му не са моделии,
Такъв е: Към беслото тръга изправен,
свежда глава на Оборице.

ПОСВЕЩЕНИЕ

И сега долаям да се нося
както се от героичност свята
сия зов над хълмовете от кости,
оня вик — връстник на свободата.

И сега над мене стъпче свети,
вятърът като жребец препуска,
Оживяват старите завети
във кръвта на българ и руси.

Не познавам тези силни хора
с върховете мерили величие,
но разбирам за какво говорят
братските могили с цял окичени.

След септемврийското въстание 1923 година БКП започна да се преустройва на нелегални условия. В това преустройство др. Димитър Захариев от обикновен член на Партията става секретар на Окръжния комитет на Партията. Той умело подбирал кадри и създаде комитет на партийната окръжна организация, който не посрами Партията през най-тежките дни на 1925 година. През април 1925 година полицайта разкри много партийни членове, а нечужавите инквизиции помогнаха да се разкрие и военната организация, в която бяха вай-здравите кадри. Но Окръжният комитет бе запазен.

При образуването на Партията на труда в града се свика публично събрание в кино „Заря“, на което говори Димитър Захариев. Това беше единственото събрание след Септемврийското въстание. Димитър Захариев показа голяма смелост и себеотрицание, като разобличи фашистката диктатура и нейната демагогия. Всички слушатели силно възторг от хубавата реч на Димитър Захариев. Той приличаше в комитета бивши секретари и добри активисти, но и с това не се задоволяваше, той търсеше хора с опит на нелегална дейност от македонската и транийската организация — членове на Партията, за да се използва техния опит, но такива другари не намериха. Димитър Захариев тогава беше общински съветник, който единствен смело зашепчаваше генералната линия на Партията в общинския съвет. Често са минавали нощно време край къщата му и са му тропали на прозореца непознати хора, като са му подхвърляли думата: „Черни облаци се вийат над къщата ти и главата ти“. И този облак не закъсня.

Местната фашистка власт се помъчи да даде криминален характер на убийството на Димитър Захариев, но гражданството много добре знаеше, че това убийство от засада не е никак друго, освен политическо. Написахме и некролог, но полицайта не позволи да се напечатат.

Една февруарска вечер влязох в кръчмата до черквата св.

Група четници със знамето. Седналите отляво надясно: Ради Делчев Митев (Чалъка), Димитър Иванов (Чирпанлията), Делчо Делчев Митев (Чалъка), Георги Найденов (Чирпанлията), Атанас Георгиев (Дъвната).
Правите отляво надясно: Янко Кузмов Павлитов, Христо Кузмов Павлитов.

шите с ракия, влезе Димитър, който се връщаше от заседание на общинския съвет. Той пи чака ракия и излезе, излязох и аз да му докладвам какво съм свършил в София. Двама-

ВЕРНИ СИНОВЕ НА ПАРТИЯТА Димитър Захариев

Архангел. Там заварих Енчо Паскалев. Още не допили ча та връхнахме до атеката на Бенарой. Исках да го придружа до „Кючук пазар“, но той ми каза, че няма нужда да идвам до там, да се разделим от много добре знаеше, че това убийство от засада не е никак друго, освен политическо. Написахме и некролог, но полицайта не позволи да се напечатат.

то стигнах до къщата на Желю Тенев (Сийрека), чух изстрели. Помислих, че изстрелите идват откъм нашата махала кв. „Г. Димитров“ (Ручока). Смятах, че са разкрили някой наши нелегални другари и ако ме срещнат, може да ме сметнат за агент на полицията и да стрелят по мен. Почаках 4-5 минути, всичко утихна и се приближах в къщи. Тъкмо бях седнал да вечерям, дяло ми се прибра в къщи и ми разправи, че Димитър на касничата бил убит. Отначало не разбрах, за кого се отнася това, но като ми каза твоя другар, който идна често у вас, разбрах че е Димитър Захариев.

— Та ние сега се разделихме с него, как така той ще бъде.

Дядо ми каза, че ходил лично и го видял. Аз бързо излязох. Отидох и какво да види. Видях най-близкия си другар, с когото преди половин час си приказвахме какво да правим и дали задачите, поставени от ЦК на БКП, ще ги осъществим, а сега гледам трупа на този другар. Той е вече мъртвъ, но делото, на което Димитър служеше и умря като верен син на Партията, ние останалите живи негови другари, въздъхнахме от неговото безстрашие и смелост, продължихме делото на социализма, за което умря Димитър.

От делата на загиналите наши другари в борбата против фашизма и капитализма, за народна свобода, младите поколения в Партията трябва да се учат от примера на безпредельно верните синове на Партията и да продължат изграждането на социализма в нашата мила и скъпа Родина.

Г. ДАСКАЛОВ

Крум Кюлявков НИЕ

Величествен и славен на моите родни брати! Лезяха ескадрони! И сам, с гръба в уста, Септември ни зове на подвиг.

и на смърт!

Безименни герои и пламнали села!.. В полето гарвай грачи над кървави села. А спуска се небето във лени лъчи и слага по звездичка над техните чела. По върховете и друми се спуска черна рат.

Гърмят, пичат куршуми и пада с вой снаряд. А долу — ад и ужас!

Палачите са там. Пиян до смърт полковник и капитан-джелат пред жива още майка детето с нож секал. А старец белобрад, надучен на рехето, лежи покрай плета. И ужас е безкраен! И няма край скрътта!

Геронична страница от антифашистката борба

Непосредствено след деветоюнските събития, в Хасковско била създадена въоръжена група, която била използвана за охрана на много акции на Партията в Хасково и за изпълнение на разузнавателни задачи. При подготовката на Септемврийското въстание съществувала идея да се създаде чета, но преждревените арести на партийни ръководители осуетили осъществяването на този проект.

След разгрома на Септемврийското въстание, срещу Партията бил започнат свиреп терор. Много партийни членове били принудени да преминават в нелегалност. Курьез на ЦК на Партията да се продължи подготвянето на ново въоръжено въстание и решението да организира партизанско движение подтикнало Окръжния комитет на Партията да пристъпи към осъществяване на решението си да се формира окръжна чета от нелегалните партийни членове.

което да се групират хората на Партията, за нанасяне на решителния удар да поддържа връзка със селата, да изгради мрежа от ятаци и бази и да подготви населението за решителни действия.

Формирането на четата започнало през април 1924 г. Основното ядро било създадено в района на Хасково в състав: Ради Делчев от с. Войводово — воевода на четата, братята Янко и Христо Павлитови от Хасково; Георги Найденов (Чирпанлията) от Хасково, Иван Велев от с. Добрич — всички членове на Партията, Велю Христов от с. Добрич — земеделец и Георги Тодоров от с. Мандра — безпартийни.

Подготвянето на четата продължило и след проведените няколко акции. Навсякъде, където се установявала четата, тя извършвала връзки с партийните организации.

През това време започнали преговори за привличане в четата на известния не само в Хасковски окръг, но и в цялата страна криминален разбойник Митко Ганев от с. Светлина, за чието безстрашие, решителност, смелост и точна стрелба се разказвали легенди. Той се подвизавал заедно с Тодор Иванов и Иван Игнатов в с. Бодрово, Хасковски окръг.

Пилашев работил много системно върху Митко Ганев. Запознал го с програмата, целите и задачите на Партията, за да го убеди, че неговото място е в нейните редове. Митко Ганев пронзихнал от крайно бедно семейство и преди да стане разбойник, работил като ратай. Лошите отношения на селските чорбаджии и тежката експлоатация на труда му го озлобили срещу тях.

Георги Пилашев оказал голяма въздействие върху Митко Ганев и успял да го убеди, че неговото място е в четата. Освен това от името на четата Митко Ганев бил предупреден да не върши своеволно нападения, тъй като неговите действия могат да се припишат на четата.

По същото време правителството полагало големи усилия да привлече Митко Ганев на своя страна и да го използва за организиране на контрачета.

Към края на месец август в местността „Кенана“ в четата дошъл Димитър Захариев, секретар на Окръжния комитет на Партията, който съобшил, че Митко Ганев ще се присъедини с другарите си към четата. Той

предал и нареждането на Окръжния комитет на Партията четата, който състав достигнал около 20 души, да се раздели на две групи с оглед на удобство в маневрирането и снабдяването. Командването на новата група било възложено на Митко Ганев, който имал голям опит в борбата с органиите на властта, а за политически комисар бил избран Иван Велев. Решено било задачите по провеждането на акциите да се поставят от командуването на главния отряд, който трябвало да осигури и взаимнодействие.

В главния отряд с воевода Ради Делчев и политкомисар Щерио Атанасов били десетина души. Митко Ганев и двамата му другари били приети за членове на Партията по тяхно желание.

След влизането в четата, Митко Ганев изпълнявал много го точно поставените му от Партията задачи и се проявил като дисциплиниран комунист. Той притежавал прекрасни командирски качества — силна воля, твърдост при провеждане на смелост, решителност и съобразаването решение, изключителна зителност. Бил извървено строг към провинилите малодушни и колебане в действията.

Справедливо и обективно разрешавал възникналите спорове. Ползвал се с голям авторитет между хората си, за които полагал големи грижи. Оформява

нето на тези ценни командирски качества у Митко Ганев станали под влиянието на Партията, която го превъзпитала. Силата на партийната правда превърнала един криминален разбойник в дисциплиниран комунист, готов да изпълнява всякога поставената му задача.

Разделянето на четата „Христо Ботев“ на две групи имало положително значение, тъй като и давало възможност да нахнася едновременно удари на отдалечени едно от друго места. Едва насочили се по следите на четата, преследвачите получавали съобщение за втори удар към където бързали да се отпрявят и още не достигнали мястото на втората акция, получавали се съобщение за трета акция в друг район и т. н. Така потерите се разкарвали от едно място на друго, без да могат да влезат в допир с четата. У властите се създаде психозата, че тя е неуловима.

В четата намирали убежище много подгонени от полицайта отговорни комунисти, а така също земеделци и безпартийни антифашисти. Четата постепенно достигнала до 30 души, като продължила да действа на две групи.

В с. Войводово било изработено от партийната организация знаме — червено, със сърд и чук, с изваян на една страна на надпис: „Чета „Христо Ботев“, а на другата — „Смърт или свобода“. Всеки четник бил

ГЕРОНИЧНА СТРАНИЦА ОТ АНТИФАШИСТКАТА БОРБА

въоръжен с пушка или карабин, пистолет, 2-3 бомби „одринци“ и 1-2 бухални. За пушка се носели по 250-300 патрона, а за пистолет — 50-60.

Снаряжението се състояло от патрондаш и презаремени патронки, в които се носели патроните и бомбите. Отначало, след формиране на четата, всеки четник бил със своето облекло. Впоследствие за четниците били ушити брочи и куртки. Четниците били обути с цървули и навон с черни навивки.

През своето повече от едногодишно съществуване политическата чета „Христо Ботев“ провела над 70 акции. Това били дръзко замислени и осъществявани бойни и политически акции, които силно смущавали фашистката власт и развалили трудоците се. Такива са акциите в с. Момково, засадата на шосето Хасково — Кошуш на 31 юни 1924 година, акцията в с. Попово (сега село Искра) засадата на шосето Мално градище — Ивайловград, боят в с. Манастир и много други.

Ето как е била проведена засадата на шосето Хасково — Кошуш на около 4 километра югозападно от Хасково в 9 часа сутринта. Изборът на мястото и времето на засадата бил направен с цел да се покаже на властта, че четата се чувствувала силна и не се бои от изпрещаните по следите й преследвачи. По този начин цялата да укрепне и вярата на населението в мощта на четата и че не е толкова страшна фашистката власт.

Към определеното време били спрени около 150 пътници и заведени на една поляна в района на засадата. На поляната се

развивало знамето на четата.

Между задържаните пътници имало хора от различни обществени слоеве: богати лютюотъргоци, обикновени работници и селяни, войници, полицаи, един свещеник и други. Четниците претърсили всички пътници и взели само намереното оръжие. Към 14 часа воеводата на четата държал реч, в която изтъкнал, че четниците не са разбойници, както се мъчи да ги представи правителството, а че те са взели оръжие в ръце, за да се борят срещу несправдите, срещу народните подтисници и грабители.

След речта всички пътници били освободени, а четата свободно се оттегляла към с. Войводово.

С настъпването на зимата четата трябвало да вземе мерки за укриване и прехранване. Към края на декември 1924 г. в с. Белцица в дома на Ангел Минчев се състояла конференция с участие на всички четници, на която присъствували и представители на областния комитет, а така също и военният организатор на Окръжния комитет. Изнесени били доклади за международното положение и за състоянието на партийните организации в окръга. Решено било четата да се раздели на две групи — една да зимува в северно и източно от Марица, а другата — южно и западно от река Марица.

Група северно и източно от Марица получила задача да развие широка организационна работа за укрепване на военните